TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. liepos 21 d.*

Byloje C-2/10

dėl *Tribunale amministrativo regionale per la Puglia* (Italija) 2009 m. rugsėjo 23 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. sausio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Azienda Agro-Zootecnica Franchini Sarl,

Eolica di Altamura Srl

prieš

Regione Puglia

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, M. Ilešič (pranešėjas) ir E. Levits,

* Proceso kalba: italų.

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. vasario 10 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Azienda Agro-Zootecnica Franchini Sarl* ir *Eolica di Altamura Srl*, atstovaujamų advokatų S. Profeta ir C. Rucireta,

— Apulijos regiono, atstovaujamo advokatų L. A. Clarizio, L. Francesconi ir M. Liberti,

— Europos Komisija, atstovaujamos K. Herrmann ir D. Recchia,

susipažinęs su 2011 m. balandžio 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičiančios bei vėliau panaikinančios Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 121), 2001 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/77/EB dėl elektros, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, skatinimo elektros energijos vidaus rinkoje (OL L 283, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 121), 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, p 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102, toliau – „Buveinių“ direktyva) ir 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvos 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 103, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 98, toliau – „Paukščių“ direktyva) išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą *Azienda Agro-Zootecnica Franchini Sarl* (toliau – *Azienda Agro-Zootecnica Franchini*) ir *Eolica di Altamura Srl* (toliau – *Eolica di Altamura*) prieš Apulijos regioną dėl atsisakymo išduoti leidimą statyti ne sau naudoti skirtas vėjo jėgaines žemėje, esančioje Alta Murgia nacionaliniame parke, kuris yra saugoma teritorija, pripažinta Bendrijos svarbos teritorija (toliau – BST) ir specialios apsaugos teritorija (toliau – SAT), ir kuris priklauso Europos ekologiniam tinklui *Natura 2000* (toliau – *Natura 2000* tinklas), nors nebuvo atliktas joks išankstinis projekto poveikio aplinkai konkrečiai susijusioje teritorijoje vertinimas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

„Paukščių“ direktyva

3 Pagal „Paukščių“ direktyvos 4 straipsnio 1 ir 2 dalis reikalaujama, kad valstybės narės specialios apsaugos teritorijas įsteigtų šiose nuostatose nustatytus ornitologinius kriterijus atitinkančiose teritorijose.

4 Šios direktyvos 4 straipsnio 4 dalyje numatyta:

„Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytose apsaugos teritorijose valstybės narės imasi atitinkamų priemonių, kad būtų išvengta buveinių taršos ar pažeidimo, arba bet kokio paukščių trikdymo, jei tai galėtų būti reikšminga atsižvelgiant į šio straipsnio tikslus. Valstybės narės taip pat stengiasi išvengti buveinių taršos ar pažeidimo už šių saugomų teritorijų ribų.“

5 „Paukščių“ direktyvos 14 straipsnyje nurodyta, kad „valstybės narės gali įvesti griežtesnes apsaugos priemones, negu numato ši direktyva“.

„Buveinių“ direktyva

6 „Buveinių“ direktyvos 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„kadangi šios direktyvos tikslas – skatinti biologinės įvairovės palaikymą, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir regioninius reikalavimus, todėl ši direktyva prisideda prie bendro subalansuotos plėtros siekio; kadangi siekiant išlaikyti biologinę įvairovę, gali tam tikrais atvejais prireikti palaikyti ar netgi skatinti žmogaus veiklą.“

7 „Buveinių“ direktyvos 2 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Šios direktyvos tikslas – padėti užtikrinti biologinę įvairovę, apsaugant natūralias buveines ir laukinę fauną bei florą europinėje valstybių narių, kurioms taikoma Sutartis, teritorijoje.

2. Priemonės, kurių imamasi pagal šią direktyvą, turi palaikyti ar atstatyti [atkurti] gerą Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros rūšių apsaugos būklę.

3. Taikant priemones pagal šią direktyvą, atsižvelgiama į ekonominius, socialinius ir kultūrinius reikalavimus bei regionines ir vietines charakteristikas.“

8 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„*Natura 2000* pavadinimu kuriamas vieningas specialių saugomų teritorijų Europos ekologinis tinklas. Šis tinklas <...> sudaro galimybę palaikyti, o kur reikia ir atstatyti [atkurti] iki geros apsaugos būklės natūralių buveinių tipus ir rūšių buveines jų natūraliame paplitimo areale.

Į *Natura 2000* tinklą įeina specialios apsaugos teritorijos, kurias valstybės narės klasifikuoja pagal [„Paukščių“] direktyvą.“

9 „Buveinių“ direktyvos 4 straipsnyje reglamentuojama procedūra, skirta sukurti *Natura 2000* tinklą bei valstybėms narėms įsteigti specialias saugomas teritorijas.

10 „Buveinių“ direktyvos 6 straipsnyje, kuriame nustatytos šiose teritorijose taikomos apsaugos priemonės, nurodyta:

„<…>

2. Valstybės narės imasi priemonių, siekdamos specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, taip pat rūšių, kurių apsaugai buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, trikdymo, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu.

3. Bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtiniems teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumui ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.

4. Jei, nepaisant poveikio teritorijai neigiamo įvertinimo ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, šis planas ar projektas vis dėlto privalo būti įgyvendintas dėl įpareigojančių priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio, neatsižvelgti į visuomenės interesus [dėl įpareigojančių viršesnio visuomenės intereso priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio], valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram *Natura 2000* vientisumui apsaugoti. Apie patvirtintas kompensacines priemones ji praneša Komisijai.

<...>“

11 Pagal „Buveinių“ direktyvos 7 straipsnį:

„Šios direktyvos 6 straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nustatyti įpareigojimai pakeičia bet kuriuos [„Paukščių“] direktyvos 4 straipsnio 4 dalies pirmajame sakinyje nustatytus įpareigojimus teritorijoms, atrinktoms pagal 4 straipsnio 1 dalį arba panašiai pripažintoms pagal jos 4 straipsnio 2 dalį, nuo šios direktyvos įgyvendinimo datos arba nuo valstybės narės atlikto atrinkimo arba pripažinimo datos pagal [„Paukščių“] direktyvą, jei pastaroji data yra vėlesnė.“

Direktyva 2001/77

12 Direktyvos 2001/77 2 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„<...> dėl energijos tiekimo patikimumo ir įvairinimo, aplinkos apsaugos ir socialinės bei ekonominės sanglaudos elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos šaltinių, rėmimas [Sąjungoje] yra laikomas labai svarbiu. <…>."

13 Pagal Direktyvos 2001/77 1 straipsnį jos „<...> tikslas – remti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą gaminant elektros energiją vidaus rinkoje ir padėti pamatus jo būsimai Bendrijos sistemai."

14 Šios direktyvos 6 straipsnio „Administravimo tvarka" 1 dalyje numatyta, kad:

„Valstybės narės ar valstybių narių paskirtos kompetentingos institucijos įvertina esamus teisės aktus ir reguliavimo sistemą, susijusius su Direktyvos 96/92/EB 4 straipsnyje nustatyta leidimų tvarka ar kitokia tvarka, kuri yra taikoma elektros, gaminamos iš atsinaujinančiosios [atsinaujinančių] energijos šaltinių, gamybos įmonėms, siekdamos:

— sumažinti reguliavimo ir kitokias kliūtis, kad būtų didinama elektros iš atsinaujinančiosios [atsinaujinančių] energijos šaltinių gamyba,

— supaprastinti bei paspartinti procedūras atitinkamu administravimo lygmeniu ir

— užtikrinti, kad teisės normos būtų realios, skaidrios ir nediskriminacinės bei paisančios įvairių atsinaujinančiosios [atsinaujinančių] energijos šaltinių technologijų ypatumų.“

Direktyva 2009/28

15 Direktyvos 2009/28 13 straipsnio „Administracinės procedūros, reglamentai ir kodeksai“ 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad visos leidimų, sertifikavimo ir licencijavimo procedūras reglamentuojančios nacionalinės taisyklės, taikomos elektros energijos, šildymo ir aušinimo gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių jėgainėms bei susijusioms perdavimo ir paskirstymo tinklų infrastruktūroms ir biomasės pavertimo biodegalais ar kitais energijos produktais procesams, būtų proporcingos ir būtinos.

Valstybės narės visų pirma imasi reikiamų veiksmų užtikrindamos, kad:

<…>

c) administracinės procedūros būtų supaprastintos ir pagreitintos atitinkamu administraciniu lygmeniu;

d) leidimų išdavimą, sertifikavimą ir licencijavimą reglamentuojančios taisyklės būtų objektyvios, skaidrios, proporcingos, nediskriminuojančios pareiškėjų, ir kad jomis būtų visiškai atsižvelgta į konkrečių atsinaujinančių išteklių energijos technologijų ypatybes;

<…>

f) mažesnės apimties projektams ir atitinkamais atvejais decentralizuotiems energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminantiems įtaisams būtų nustatomos paprastesnės ir mažesnę naštą užkraunančios leidimų išdavimo procedūros, įskaitant reikalavimą pranešti, jei tai galima pagal taikomą teisinę bazę."

16 Pagal Direktyvos 2009/28 26 straipsnį nuo 2010 m. balandžio 1 d. buvo panaikinti Direktyvos 2001/77 2 straipsnis, 3 straipsnio 2 dalis ir 4–8 straipsniai. Visa direktyva buvo panaikinta nuo 2012 m. sausio 1 d.

17 Direktyvos 2009/28 27 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Nepažeidžiant 4 straipsnio 1, 2 ir 3 dalių, valstybės narės užtikrina, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini šiai direktyvai įgyvendinti ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 5 d.

<…>."

Nacionalinės teisės aktai

18 Direktyva 2001/77 į Italijos teisę perkelta 2003 m. gruodžio 29 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 387 (*decreto legislativo* nº 387) (GURI, Nr. 25, 2004 m. sausio 31 d., GURI, Nr. 17 priedas), iš dalies pakeistu 2007 m. gruodžio 24 d. Įstatymu Nr. 244 (*legge* n 244) (GURI, Nr. 300, 2007 m. gruodžio 28 d., GURI, Nr. 285 priedas), kurio 12 straipsniu perkeliamas minėtos direktyvos 6 straipsnio, susijusio su leidimų tvarka, taikoma iš atsinaujinančių išteklių gaunamos elektros gamybos įrenginiams, turinys.

19 Minėto dekreto 12 straipsnyje „Leidimų išdavimo procedūrų racionalizavimas ir supaprastinimas“ numatyta:

„<…>

Iš atsinaujinančių šaltinių gaunamos elektros gamybos įrenginiams statyti ir eksploatuoti <…> reikia gauti vieną leidimą, kurį išduoda regionas arba įgaliotos provincijos laikydamiesi aplinkos apsaugos, kraštovaizdžio ir istorinio bei meno paveldo apsaugos srityje galiojančių teisės aktų, kurie tam tikrais atvejais taikomi kaip įstatymų dėl urbanizmo išimtis <…>.

<…>

<…> Pagal gaires [susijusias su 3 dalyje nurodytos procedūros eiga] regionai gali nurodyti teritorijas ir vietoves, kurios netinkamos tam tikrų rūšių įrenginiams <…>.“

20 2006 m. gruodžio 27 d. Finansų įstatymo Nr. 296 (*legge finanzaria n. 296*) (GURI, Nr. 299, 2006 m. gruodžio 27 d., GURI, Nr. 244 priedas) 1 straipsnio 1226 dalimi Aplinkos ir teritorijos bei jūros apsaugos ministerijai suteikiami įgaliojimai dekretu nustatyti minimalius vienodus kriterijus, kuriais remdamiesi regionai turi patvirtinti apsaugos priemones.

21 2007 m. spalio 17 d. Aplinkos ir teritorijos bei jūros apsaugos ministerijos dekretu „Minimalūs vienodi kriterijai, taikomi apibrėžiant apsaugos priemones, susijusias su specialiomis saugomomis teritorijomis (SST) ir specialios apsaugos teritorijomis (SAT)“ (GURI, Nr. 258, 2007 m. lapkričio 6 d., toliau – 2007 m. spalio 17 d. dekretas), regionai ir autonominės provincijos buvo įpareigoti uždrausti statyti ne sau naudoti skirtas naujas vėjo jėgaines visose SAT.

22 2007 m. spalio 17 d. dekreto 5 straipsnio „Minimalūs vienodi kriterijai, taikomi apibrėžiant apsaugos priemones, susijusias su visomis SAT“ 1 dalyje nurodyta:

„Regionai ir autonominės provincijos šio dekreto 3 straipsnio 1 dalyje nurodytu aktu dėl visų SAT privalo nustatyti tokius draudimus:

<…>

l) statyti naujas vėjo jėgaines, išskyrus tas, kurių atžvilgiu pateikus projektą šio teisės akto priėmimo dieną jau buvo pradėta leidimo suteikimo procedūra. Kompetentingos institucijos privalo įvertinti projekto poveikį, atsižvelgdamos į rūšių, kurioms tokia teritorija skirta, biologinius ciklus, prieš tai pasikonsultavusios su INFS (Nacionaliniu laukinės faunos institutu). Šios nuostatos netaikomos pakeitimui ir modernizavimui,

įskaitant technologinius darbus, dėl kurių nepadidėja poveikis teritorijai atsižvelgiant į SAT apsaugos tikslus, taip pat gamybai savoms reikmėms skirtoms ne didesnės nei 20 kW bendrosios galios vėjo jėgainėms <...>.“

Apulijos regiono teisės aktai

23 2008 m. spalio 21 d. Regiono įstatymo Nr. 31, nustatančio energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių ir teršalų emisijų mažinimo taisykles bei aplinkos apsaugos reikalavimus (toliau – Regiono įstatymas Nr. 31), 2 straipsnyje numatyta:

„<…>

6) pagal [„Buveinių“] direktyvos 6 ir 7 straipsnius bei įgyvendinančio reglamento, numatyto iš dalies <…> pakeistame <…> 1997 m. rugsėjo 8 d. Respublikos Prezidento dekrete Nr. 357, 4 ir 6 straipsnius ne sau naudoti skirtos vėjo jėgainės negali būti statomos BST ir SAT, kurios priklauso <...> tinklui *Natura 2000* <…>.

8) 6 ir 7 [dalyse] įtvirtintas draudimas taikomas ir 200 metrų buferinėje zonoje.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

24 *Eolica di Altamura* teigia iš bendrovės *Alburni Srl* įsigijusi teises, susijusias su vėjo jėgainių parko, skirto ne sau naudoti, statybos bendrovei *Azienda Agro-Zootecnica Franchini* priklausančioje teritorijoje, esančioje Alta Murgia nacionaliniame parke, kuris yra saugoma teritorija, priskiriama BST ir SAT „pSIC/ZPS IT 9120007 Murgia Alta“, projektu.

25 Ir išankstinis prašymas, kad už parką atsakinga institucija patvirtintų, jog nepateiks prieštaravimų, ir Apulijos regionui pateiktas prašymas dėl atitikties aplinkai buvo atmesti atitinkamai už parką atsakingos institucijos 2006 m. rugsėjo 1 d. sprendimu ir Apulijos regiono 2007 m. liepos 4 d. sprendimu.

26 Šio regiono atsisakymas buvo grindžiamas primenant atitinkamas regiono teisės aktų nuostatas, pagal kurias, pirma, renkantis vėjo jėgainių statybos vietą, BST ir SAT pagal „Buveinių“ ir „Paukščių“ direktyvas laikomos visiškai „netinkamomis“, ir, antra, nesant vėjo jėgainių reguliavimo plano, minėtos BST ir SAT laikomos „nepritaikytomis“.

27 *Azienda Agro-Zootecnica Franchini* ir *Eolica di Altamura* pateikė ieškinį *Tribunale amministrativo regionale per la Puglia* dėl sprendimų atsisakyti patenkinti prašymus ir atitinkamų Apulijos regiono teisės aktų nuostatų.

28 2008 m. rugsėjo 17 d. šis teismas minėtą ieškinį patenkino ir todėl panaikino šias teisės aktų nuostatas, kuriomis Apulijos regionas nustatė absoliutų draudimą statyti vėjo jėgaines „Buveinių“ ir „Paukščių“ direktyvose numatytose BST ir SAT.

29 Tačiau per procedūrą, kurią baigiant buvo priimtas minėtas sprendimas, Apulijos regionas patvirtino 2008 m. liepos 18 d. Regiono reglamentą Nr. 15, taip pat susijusį su apsaugos priemonėmis, kaip jos suprantamos pagal minėtas direktyvas ir Dekretą Nr. 357.

30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje pagrindinėje byloje *Azienda Agro-Zootecnica Franchini* ir *Eolica di Altamura* reikalauja panaikinti Regiono reglamento Nr. 15 5 straipsnio 1 dalies n punktą, 4 dalį ir 4bis dalį, pagal kuriuos iš esmės draudžiama statyti naujas vėjo jėgaines visose tinklui *Natura 2000* priklausančiose SAT, įskaitant 500 metrų siekiančią buferinę zoną. Šios bendrovės visų pirma teigia, kad buvo pažeisti Direktyvoje 2001/77 numatyti principai.

31 Apulijos regionas prašė atmesti ieškinį kaip nepriimtiną ar nepagrįstą.

32 Vykstant pagrindinės bylos nagrinėjimui įsigaliojo Regiono įstatymas Nr. 31. Jo 2 straipsnio 6 dalyje numatytas draudimas statyti ne sau naudoti skirtas vėjo jėgaines visose tinklo *Natura 2000* teritorijose, t. y. taip pat pagal „Buveinių“ direktyvą įsteigtose Bendrijos svarbos teritorijose.

33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, minėto Regiono įstatymo 2 straipsnio 6 dalis tiesiogiai taikoma *Azienda Agro-Zootecnica Franchini* ir *Eolica di Altamura* pateiktam vėjo jėgainių parko projektui. Ši nuostata šių bendrovių pateiktam prašymui suteikti leidimą ir įvertinti atitiktį aplinkai taikoma nuo Regiono įstatymo Nr. 31 įsigaliojimo (t. y. nuo 2008 m. lapkričio 8 d.), neatsižvelgiant į jokį specialų poveikio ar pasekmių aplinkai įvertinimą.

34 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo regionale per la Puglia* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> Įstatymo Nr. 296 1 straipsnio 1226 dalis kartu su <...> 2007 m. spalio 17 d. <...> dekreto 5 straipsnio 1 dalimi ir <...> Regiono įstatymo Nr. 31 2 straipsnio 6 dalimi tiek, kiek jomis visiškai ir nedarant diferenciacijos uždraudžiama statyti vėjo jėgaines, skirtas ne sau naudoti, BST ir SAT, kurios priklauso tinklui [*Natura 2000*], užuot reikalaujant atlikti atitinkamą poveikio aplinkai vertinimą, siekiant išanalizuoti atskiro projekto poveikį atitinkamai teritorijai, atitinka [Sąjungos] teisę, būtent iš direktyvų 2001/77 <...> ir 2009/28 <...> bei „Paukščių“ ir „Buveinių“ direktyvų kylančius principus?“

Dėl prejudicinio klausimo

35 Pirmiausia reikia priminti, kad nors nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas ir negali spręsti dėl nacionalinės priemonės atitikties Sąjungos teisei, jis vis dėlto gali pateikti Sąjungos teisės aiškinimo gaires, kurios nacionaliniam teismui padėtų įvertinti šią atitiktį, kad jis galėtų priimti sprendimą nagrinėjamoje byloje (žr., be kita ko, 2000 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Borawitz*, C-124/99, Rink. p. I-7293, 17 punktą; 2006 m. birželio 8 d. Sprendimo *WWF Italia ir kt.*, C-60/05, Rink. p. I-5083, 18 punktą ir 2008 m. gegužės 22 d. Sprendimo *citiworks*, C-439/06, Rink. p. I-3913, 21 punktą).

36 Tokiomis aplinkybėmis reikia manyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia, ar „Paukščių“, „Buveinių“ direktyvos ir direktyvos Nr. 2001/77 ir Nr. 2009/28 turi būti aiškinamos taip, kad jų

neatitinka teisės aktai, kuriais be išankstinio plano ar projekto poveikio atitinkamai teritorijai įvertinimo uždraudžiama statyti ne sau naudoti skirtas vėjo jėgaines tinklui *Natura 2000* priklausančiose teritorijose.

Dėl „Buveinių“ ir „Paukščių“ direktyvų aiškinimo

37 Norint atsakyti į pateiktą klausimą reikia išnagrinėti, ar pagal „Paukščių“ ir „Buveinių“ direktyvas ir, konkrečiau kalbant, pagal pastarosios direktyvos 6 straipsnio 3 dalį draudžiami tokie teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje.

38 Anot bendrovių, ieškovių pagrindinėje byloje, tokios rūšies teisės aktais pažeidžiama „Buveinių“ ir „Paukščių“ direktyvose nustatyta sistema. Šiuo klausimu jos teigia, jog remiantis šiose direktyvose įtvirtinta apsaugos sistema draudžiama ne visa veikla tinklui *Natura 2000* priklausančiose teritorijose, o tiktai nustatyta, kad norint gauti leidimą vykdyti minėtą veiklą reikia iš anksto atlikti poveikio aplinkai vertinimą pagal „Buveinių“ direktyvos 6 straipsnio 3 dalį. Taigi dėl tokių teisės aktų, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, kuriais be išankstinio plano ar projekto poveikio konkrečiai teritorijai įvertinimo nustatytas absoliutus draudimas šiam tinklui priklausančiose teritorijose statyti naujas vėjo jėgaines, „Buveinių“ ir „Paukščių“ direktyvose numatyta sistema prarastų visą turinį.

39 Komisija ir Apulijos regionas ginčija šiuos argumentus. Jie teigia, kad „Buveinių“ direktyvos 6 straipsnio 3 dalis netaikoma, jei planą ar projektą draudžiama įgyvendinti teritorijoje, priklausančioje tinklui *Natura 2000*. Šiuo klausimu jie pažymi, kad tai, jog minėtam tinklui priklausančiose teritorijose gali būti leidžiama vykdyti tam

tikrą veiklą, vis dėlto nereiškia, kad ši veikla turi būti vykdoma visais atvejais. Komisija primena, kad, be kita ko, pagal EB 193 straipsnį valstybės narės gali toliau laikytis arba tam tikromis sąlygomis priimti griežtesnes aplinkos apsaugos priemones.

40 Pirmiausia reikia nurodyti, kad, kaip pabrėžė šalys pagrindinėje byloje, remiantis apsaugos, kuri pagal „Buveinių“ ir „Paukščių“ direktyvas suteikiama tinklui *Natura 2000* priklausančioms teritorijoms, sistema draudžiama ne visa žmonių veikla šiose teritorijose, o tiktai nustatyta, kad norint gauti leidimą vykdyti minėtą veiklą reikia iš anksto atlikti poveikio aplinkai vertinimą. Taigi pagal „Buveinių“ direktyvos 6 straipsnio 3 dalies pirmąjį sakinį, kuris remiantis šios direktyvos 7 straipsniu taikomas pagal „Paukščių“ direktyvos 4 straipsnio 1 dalį įsteigtose teritorijose arba pagal jos 4 straipsnio 2 dalį panašiai pripažintose teritorijose, turi būti atliekamas bet kokių planų ir projektų, tiesiogiai nesusijusių arba nebūtinų teritorijai tvarkyti, bet galinčių ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, galimo poveikio teritorijai įvertinimas, atsižvelgiant į jos apsaugos tikslus.

41 Be to, iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog tam, kad būtų pradėtas taikyti „Buveinių“ direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje numatytas aplinkos apsaugos mechanizmas, reikia tikimybės arba pavojaus, kad planas arba projektas gali stipriai paveikti nagrinėjamą teritoriją (žr., be kita ko, 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Waddenvereniging ir Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, Rink. p. I-7405, 40 ir 43 punktus ir 2007 m. spalio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-179/06, Rink. p. I-8131, 33 punktą).

42 Todėl aišku, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė sukurti apsaugos mechanizmą, kuris būtų pradėtas taikyti tik tuo atveju, jeigu būtų norima įgyvendinti planą ar projektą, keliantį pavojų tinklui *Natura 2000* priklausančiai teritorijai.

43 Būtent atsižvelgiant į šiuos samprotavimus reikia išnagrinėti, ar „Buveinių“ ir „Paukščių“ direktyvomis draudžiami tokie nacionaliniai ir regiono teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje.

44 Reikia pabrėžti, jog iš Teisingumo Teismui pateiktos medžiagos matyti, kad tokiuose teisės aktuose įtvirtintas draudimas statyti ne sau naudoti skirtas naujas vėjo jėgaines tinklui *Natura 2000* priklausančiose BST ir SAT. Šis draudimas taikomas ir 200 metrų buferinėje zonoje.

45 Dėl šių teisės aktų automatiškai atsisakoma leisti vykdyti bet kokį planą ar projektą, pagal kurį vienoje šių teritorijų norima statyti naują vėjo jėgainę, ir tai daroma neatliekant jokio specialaus plano ar projekto poveikio aplinkai konkrečioje teritorijoje vertinimo.

46 Taigi reikia konstatuoti, kad tokiuose teisės aktuose įtvirtinama griežtesnė nei nustatyta „Buveinių“ ir „Paukščių“ direktyvose tinklui *Natura 2000* priklausančių teritorijų apsaugos sistema.

47 Todėl, kaip savo išvados 33 punkte teigė generalinis advokatas, norint atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui būtina nustatyti, ar ir kokiomis sąlygomis pagal Sąjungos teisę valstybės narės gali nustatyti griežtesnes nei numatytosios minėtose direktyvose nacionalines apsaugos priemones.

48 Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad Sąjungos teisės aktuose nenumatytas visiškas teisės aktų suderinimas aplinkos srityje (žr., be kita ko, 2000 m. birželio 22 d. Sprendimo *Fornasar ir kt.*, C-318/98, Rink. p. I-4785, 46 punktą ir 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Deponiezweckverband Eiterköpfe*, C-6/03, Rink. p. I-2753, 27 punktą).

49 Pagal „Paukščių“ direktyvos 14 straipsnį valstybės narės gali įvesti griežtesnes nei numatytosios šioje direktyvoje apsaugos priemones.

50 „Buveinių“ direktyvoje nėra „Paukščių“ direktyvos 14 straipsnio nuostatą atitinkančios nuostatos. Tačiau kadangi ši direktyva priimta remiantis SESV 192 straipsniu, reikia nurodyti, jog pagal SESV 193 straipsnį valstybės narės gali priimti griežtesnes apsaugos priemones. Pagal šį straipsnį tiktai reikalaujama, kad tokios priemonės būtų suderinamos su Sutartimi dėl ESV ir kad apie jas būtų pranešta Komisijai. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad „jei nacionalinė priemone siekiama tų pačių tikslų kaip ir direktyva, įgyvendinant Bendrijos aplinkos politiką šios direktyvos nustatytų minimalių reikalavimų viršijimas yra numatytas ir leidžiamas pagal EB 176 straipsnį, nepažeidžiant šiame straipsnyje nustatytų sąlygų“ (žr. minėto Sprendimo *Deponiezweckverband Eiterköpfe* 58 punktą).

51 Reikia pabrėžti, kad ir iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos, ir iš šalių pareiškimų per posėdį matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais nacionalinės ir regiono teisės aktais iš esmės siekiama apsaugoti tinklui *Natura 2000* priklausančias teritorijas ir visų pirma – laukinių paukščių buveines nuo pavojaus, kurį joms gali sukelti vėjo jėgainės.

52 Iš to matyti, kad tokiais teisės aktais, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, kuriais, siekiant apsaugoti tinklui *Natura 2000* priklausančiose saugomose teritorijose gyvenančių laukinių paukščių populiacijas, absoliučiai draudžiama statyti naujas vėjo jėgaines minėtose teritorijose, siekiama tų pačių tikslų kaip ir „Buveinių“ direktyva. Taigi, kadangi jais nustatoma griežtesnė negu šios direktyvos 6 straipsnyje įtvirtinta, sistema, jie yra griežtesnė apsaugos priemonė, kaip ji suprantama pagal SESV 193 straipsnį.

53 Akivaizdu, kad iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos nematyti, kad Italijos vyriausybė apie šias priemones būtų pranešusi Komisijai pagal SESV 193 straipsnį. Tačiau reikia nurodyti, kad šiuo straipsniu valstybės narės įpareigojamos pranešti Komisijai apie griežtesnes apsaugos priemones, kurių jos ketina toliau laikytis arba nustatyti aplinkos srityje, bet nereikalaujama, kad norint taikyti numatomas priemones reikalingas Komisijos pritarimas arba neprieštaravimas. Taigi šiomis aplinkybėmis, kaip savo išvados 38 punkte nurodė generalinis advokatas, nei pagal nagrinėjamos nuostatos formuluotę, nei pagal tikslą negalima manyti, kad vien dėl valstybėms narėms pagal SESV 193 straipsnį tenkančios pareigos pranešti nesilaikymo taip priimtos sugriežtintos apsaugos priemonės tampa neteisėtos (pagal analogiją žr. 1989 m. liepos 13 d. Sprendimo *Enichem Base ir kt.*, 380/87, Rink. p. 2491, 20–23 punktus; 2000 m. gegužės 23 d. Sprendimo *Sydhavnens Sten & Grus*, C-209/98, Rink. p. I-3743, 100 punktą ir 2002 m. birželio 6 d. Sprendimo *Sapod Audic*, C-159/00, Rink. p. I-5031, 60–63 punktus).

54 Vis dėlto pagrindinėje byloje nagrinėjamais nacionalinės ir regiono teisės aktais patvirtintos sugriežtintos apsaugos priemonės turi taip pat atitikti kitas Sutarties dėl ESV nuostatas.

55 Šiuo klausimu ieškovės pagrindinėje byloje teigia, kad naujų ir atsinaujinančių energijos formų plėtojimo tikslas, koks SESV 194 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytas Sąjungos politikai, turėtų būti viršesnis nei „Paukščių“ ir „Buveinių“ direktyvomis siekiami aplinkos apsaugos tikslai.

56 Šiuo atžvilgiu pakanka priminti, jog SESV 194 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad įgyvendinant Sąjungos energetikos politiką reikia atsižvelgti į poreikį išsaugoti ir gerinti aplinką.

57 Be to, tokia priemonė, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, kuria draudžiama statyti tik ne sau naudoti skirtas naujas vėjo jėgaines tinklui *Natura 2000* priklausančiose teritorijose, o draudimas netaikomas sau naudoti skirtoms vėjo jėgainėms, kurių bendroji galia atitinka arba yra ne didesnė nei 20 kW, dėl savo ribotos taikymo srities negali sukliudyti siekti Sąjungos tikslo plėtoti naujus ir atsinaujinančius energijos išteklius.

58 Todėl reikia daryti išvadą, kad „Paukščių“ ir „Buveinių“ direktyvomis, būtent pastarosios direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, nedraudžiama griežtesnė nacionalinė apsaugos priemonė, kurioje numatytas absoliutus draudimas statyti ne sau naudoti skirtas vėjo jėgaines tinklui *Natura 2000* priklausančiose teritorijose be jokio konkretaus plano ar projekto poveikio aplinkai atitinkamoje minėtam tinklui priklausančioje teritorijoje įvertinimo.

Dėl direktyvų 2001/77 ir 2009/28 aiškinimo

59 Antra, reikia išnagrinėti, ar direktyvos 2001/77 ir 2009/28 turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiami tokie teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje.

60 Kalbant, pirma, apie Direktyvą 2001/77, reikia nurodyti, jog jos 1 straipsnyje įtvirtinta, kad ja siekiama remti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą gaminant elektros energiją vidaus rinkoje ir padėti pamatus jo būsimai Bendrijos sistemai.

61 Šiuo tikslu Direktyvos 2001/77 6 straipsnio 1 dalimi valstybės narės įpareigojamos įvertinti įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su administracinėmis procedūromis, visų pirma leidimų tvarka, taikoma elektros, gaunamos iš atsinaujinančių energijos šaltinių, gamybos įrenginiams. Šia vertinimo procedūra siekiama racionalizavimo ir administracinių kliūčių mažinimo bei patikrinti, ar tokios rūšies įrenginiams taikomos taisyklės yra objektyvios, skaidrios ir nediskriminuojančios.

62 Tačiau akivaizdu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės ir regiono teisės aktų atitikties šiems kriterijams. Beje, per posėdį ieškovės pagrindinėje byloje teigė, kad tokiais teisės aktais diskriminuojamos vėjo jėgainės kitos pramoninės veiklos, kuriai taikoma „Buveinių“ direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta išankstinio vertinimo tvarka, atžvilgiu.

63 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad visiškas draudimas statyti naujas vėjo jėgaines tinklui *Natura 2000* priklausančiose teritorijose, kuris įtvirtintas įstatymo nuostatoje, neprieštarauja racionalizavimo bei administracinių kliūčių mažinimo tikslams ir iš principo yra pakankamai skaidri ir objektyvi procedūra.

64 Be to, kalbant apie priemonės diskriminacinį pobūdį, reikia priminti, kad Direktyvos 2001/77 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas diskriminavimo draudimo principas yra tik specifinė bendrojo lygybės principo, kuris yra vienas iš pagrindinių Sąjungos teisės principų, išraiška ir pagal jį draudžiama, kad panašios situacijos būtų vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, nebent toks vertinimas būtų objektyviai pagrįstas (žr., be kita ko, 1994 m. spalio 5 d. Sprendimo *Vokietija prieš Tarybą*, C-280/93, Rink. p. I-4973, 67 punktą; 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimo

Advocaten voor de Wereld, C-303/05, Rink. p. I-3633, 56 punktą bei 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.*, C-127/07, p. I-9895, 23 punktą).

65 Tačiau šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar skirtingas vėjo jėgainių statybos projektų ir projektų, susijusių su kita pramonine veikla, kuriuos siūloma įgyvendinti tinklui *Natura 2000* priklausančiose teritorijose, vertinimas gali būti grindžiamas objektyviais šių dviejų rūšių projektų skirtumais.

66 Šiomis aplinkybėmis šis teismas turi atsižvelgti į vėjo jėgainių ypatumus, susijusius būtent su pavojumi, kurį jos gali kelti paukščiams, kaip antai susidūrimo rizika, trikdymas ir perkėlimas, „barjero“ efektas, dėl kurio paukščiai būtų priversti pakeisti kryptį, arba buveinių praradimas ar pažeidimas.

67 Antra, kalbant apie Direktyvą 2009/28, reikia nurodyti, kad pagal jos 13 straipsnio 1 dalį „valstybės narės užtikrina, kad visos leidimų, sertifikavimo ir licencijavimo procedūras reglamentuojančios nacionalinės taisyklės, taikomos elektros energijos, šildymo ir aušinimo gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių jėgainėms bei susijusioms perdavimo ir paskirstymo tinklų infrastruktūroms <...>, būtų proporcingos ir būtinos“. Visų pirma valstybės narės turi priimti tinkamas priemones, kad minėtos taisyklės būtų „objektyvios, skaidrios, proporcingos, nediskriminuojančios pareiškėjų ir kad jomis būtų visiškai atsižvelgta į konkrečių atsinaujinančių išteklių energijos technologijų ypatybes“.

68 Akivaizdu, kad, kaip savo pastabose pabrėžė Komisija, Direktyvos 2009/28 perkėlimo terminas, nustatytas 2010 m. gruodžio 5 d., dar nebuvo suėjęs tą dieną, kai buvo priimtas sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, t. y. 2009 m. rugsėjo 23 d.

69 Tačiau, kaip Teisingumo Teismas jau nusprendė ir kadangi Direktyva 2009/28 jau buvo įsigaliojusi tuo metu, kai susiklostė bylos aplinkybės, nacionalinio teismo prašomas išaiškinimas turi būti laikomas naudingu (šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *VTB-VAB ir Galatea*, C-261/07 ir C-299/07, Rink. p. I-2949, 29–41 punktus).

70 Iš tikrųjų, viena vertus, pagal nusistovėjusią teismo praktiką ne tik nacionalinės teisės nuostatos, kurių tikslas aiškus – perkelti direktyvą, bet ir nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos anksčiau galiojusios nacionalinės teisės nuostatos, užtikrinančios nacionalinės teisės atitiktį šiai direktyvai, turi būti laikomos patenkančiomis į jos taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2006 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Cordero Alonso*, C-81/05, Rink. p. I-7569, 29 punktą).

71 Kita vertus, bet kuriuo atveju iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad per direktyvai perkelti nustatytą terminą valstybės narės, kurioms ji skirta, privalo susilaikyti nuo nuostatų, kurios gali rimtai trukdyti pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą, priėmimo (1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, Rink. p. I-7411, 45 punktas; 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimo *ATRAL*, C-14/02, Rink. p. I-4431, 58 punktas ir 2005 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Mangold*, C-144/04, Rink. p. I-9981, 67 punktas).

72 Dėl šių priežasčių, kitaip nei teigia Komisija, reikia atsakyti į prašymą priimti prejudicinio sprendimą pateikusio teismo klausimo dalį, susijusią su Direktyvos 2009/28 aiškinimu, visų pirma atsižvelgiant į proporcingumo principą, kuris 13 straipsnyje įtvirtintas dėl administracinių atsinaujinančios energijos gamybos įrenginių leidimo procedūrų.

73 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2009/28 13 straipsnyje įtvirtintą proporcingumo principą, kuris yra vienas iš bendrųjų Sąjungos teisės principų, reikalaujama, kad šioje srityje valstybių narių priimtos priemonės neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamais teisės aktais siekiamiems teisėtiems tikslams įgyvendinti, atsižvelgiant į tai, kad jei galima pasirinkti tarp kelių tinkamų priemonių, reikia pasirinkti mažiausiai ribojančią, ir kad sukelti nepatogumai nebūtų per dideli siekiamų tikslų atžvilgiu (žr., be kita ko, 1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Fedesa ir kt.*, C-331/88, Rink. p. I-4023, 13 punktą ir 1994 m. spalio 5 d. Sprendimo *Crispoltoni ir kt.*, C-133/93, C-300/93 ir C-362/93, Rink. p. I-4863, 41 punktą).

74 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti nagrinėjamų nacionalinių priemonių proporcingumą. Šis teismas visų pirma turi atsižvelgti į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai taikomi tik vėjo jėgainėms, o ne energijos iš kitų formų atsinaujinančių šaltinių gamybai, kaip antai fotovoltiniai įrenginiai. Be to, draudimas taikomas tik naujoms vėjo jėgainėms, kurios statomos komerciniais tikslais, o iš šio draudimo taikymo srities pašalintos sau naudoti skirtos vėjo jėgainės, kurių galia siekia arba yra ne didesnė nei 20 kW.

75 Iš to, kas nurodyta, matyti, kad „Buveinių“, „Paukščių“ direktyvos ir direktyvos 2001/77 ir 2009/28 turi būti aiškinamos taip, kad jas atitinka teisės aktai, kuriais draudžiama statyti ne sau naudoti skirtas vėjo jėgaines tinklui *Natura 2000* priklausančiose teritorijose, be jokio išankstinio projekto poveikio aplinkai atitinkamoje teritorijoje įvertinimo, jeigu laikomasi nediskriminavimo ir proporcingumo principų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

76 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyva 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos, 2001 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/77/EB dėl elektros, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, skatinimo elektros energijos vidaus rinkoje ir 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB, turi būti aiškinamos taip, kad jas atitinka teisės aktai, kuriais draudžiama statyti ne sau naudoti skirtas vėjo jėgaines tinklui *Natura 2000* priklausančiose teritorijose, be jokio išankstinio projekto poveikio aplinkai atitinkamoje teritorijoje įvertinimo, jeigu laikomasi nediskriminavimo ir proporcingumo principų.

Parašai.